

Rapportage Aanvullend soortenonderzoek

De Steenen Tafel te Arnhem
P06810

Versie: Concept

Colofon		
Titel	Rapportage Aanvullend soortenonderzoek De Steenen Tafel te Arnhem	
Projectcode	P06810	
Versie	Concept	
Datum	09-10-2024	
Opdrachtgever	Van der Leij vastgoed groep Rosendaalsestraat 323 A, 6824 CJ Arnhem	
Uitvoerder		
	GRAS Advies bv	
	Bedrijvenpark Twente 412	Huismanstraat 6
	7602 KM Almelo	6851 GT Huissen
Email	ecologie@grasadvies.nl	
Website	https://grasadvies.nl/	
Telefoon	074 2020258	

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling	6
2.1 Gebiedsbeschrijving	6
2.2 Beoogde ontwikkeling	8
3 Wettelijk kader	10
3.1 Beschermde gebieden (artikel 2.44, lid 5 Ow):	10
3.2 Houtopstanden (artikel 11.111 Bal).....	11
3.3 Beschermde soorten	11
3.3.1 Vogelrichtlijn soorten (artikel 11.37 Bal).....	11
3.3.2 Habitatrichtlijn soorten (artikel 11.46 Bal)	11
3.3.3 Overige soorten (artikel 11.54 Bal)	12
3.4 Invulling van de zorgplicht	12
4 Onderzoeksmethodiek	13
4.1 Algemene onderzoeksmethode	13
4.2 Soortspecifieke onderzoeksmethoden	14
5 Resultaten	15
5.1 Vleermuizen	15
6 Conclusies	18
Bronnen	19

Samenvatting

De initiatiefnemer is voornemens om de toren van De Steenen Tafel te Arnhem te renoveren. Hierbij worden in de toren meerdere kamers gerealiseerd als onderdeel van een bed & breakfast, waarbij het pand gerenoveerd wordt. Het betreft in pandige werkzaamheden en aan de buitenzijde van het gebouw.

Om in het kader van ruimtelijke ontwikkeling te voldoen aan de Omgevingswet, heeft GRAS Advies op verzoek van Van der Leij vastgoed groep een aanvullend soortenonderzoek uitgevoerd op bovengenoemde locatie. Dit aanvullend onderzoek vloeit voort uit de resultaten van een eerder uitgevoerd verkennend onderzoek (quicksan) flora en fauna (GRAS Advies, 2024). Het geeft uitsluitsel over de mogelijke aanwezigheid van de wettelijk beschermde vleermuizen en hun essentiële habitatfuncties in het projectgebied. Het beoordeelt of deze soorten en hun functioneel leefgebied negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep en of verbodsbepalingen mogelijk worden overtreden.

Met deze kennis is onderbouwd of de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk een omgevingsvergunning of andere maatregelen en/of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn als volgt:

- 1 De aanwezigheid van essentiële habitatfuncties van de volgende soorten is vastgesteld. Deze soorten zijn Nationaal beschermd en vallen onder de Habitatrichtlijn.
 - Gewone dwergvleermuis (Twee zomerverblijfplaatsen)
 - Gewone dwergvleermuis (Paarverblijfplaats)
 - Ruige dwergvleermuis (Paarverblijfplaats)

Omgevingsvergunning

Gezien de resultaten van dit aanvullend soortenonderzoek en de verbodsbepalingen van de Omgevingswet, geldt voor de bovenstaande soorten een **vergunningsplicht**:

De provincie kan enkel een vergunning op verbodsbepalingen verlenen indien wettelijk belang, alternatieven en mitigerende en compenserende maatregelen worden onderbouwd.

- 2 Het projectgebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied voor diverse (zang)vogels (GRAS Advies, 2024). Nesten van broedvogels mogen niet worden verstoord. Verstoring wordt voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, maatregelen te nemen zodat nesten geen hinder ondervinden, of een broedvogelinspectie en vrijgave te laten plaatsvinden vóór aanvang van desbetreffende werkzaamheden.
- 3 De aannemer, maar ook alle medewerkers; als in iedereen, behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de fysieke leefomgeving, inclusief in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken of ongedaan maken en c) het achterwege laten van schadelijke handelingen voor de natuur.

1 Inleiding

In opdracht van Van der Leij vastgoed groep heeft GRAS Advies een aanvullend soortenonderzoek Omgevingswet uitgevoerd bij de De Steenen Tafel te Arnhem. Van der Leij vastgoed groep is voornemens om hier een bed & breakfast te realiseren waarbij bestaande pand gerenoveerd wordt. Hierbij zijn ook werkzaamheden aan de gevel voorzien.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen verplicht de Omgevingswet te toetsen of aanwezige beschermde plant- en diersoorten geen negatieve effecten ondervinden van de beoogde ontwikkeling. Eerder uitgevoerd verkennend onderzoek (quickscan) naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna op de bovengenoemde locatie (GRAS Advies, 2024), kon de aanwezigheid van de volgende soort niet uitsluiten:

- Vleermuizen

Op basis hiervan is nader onderzoek naar deze soort verricht. Dit aanvullende soortenonderzoek geeft uitsluitend over de aanwezigheid of afwezigheid van bovengenoemde soort en adviseert over de te nemen vervolgstappen. Het onderbouwt of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden en een vergunningsaanvraag op basis van een flora- en fauna-activiteit en/of andere maatregelen noodzakelijk zijn.

Aanvullend soortenonderzoek is een uitgebreid en afgestemd soortgericht onderzoek. Het bestaat uit een bureaustudie en meerdere veldinventarisaties waarbij onderzoeksmethoden en richtlijnen uit erkende en soort specifieke kennisdocumenten en/of soortprotocollen worden toegepast. Met inachtneming van wettelijke kaders, de kenmerken van de beoogde ontwikkeling en de gerelateerde werkzaamheden wordt beoordeeld of aanwezige soorten, hun functioneel leefgebied en essentiële habitatfuncties negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep.

Indien een vergunningsaanvraag of andere ecologische maatregelen en/of vervolgstappen noodzakelijk worden geacht, kan GRAS Advies adviseren en begeleiding bieden in het vervolgtraject.

Verspreidingsgegevens

In dit rapport is informatie verwerkt afkomstig uit de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze informatie mag (zolang de datavoorziening niet open en toegankelijk is) zonder toestemming van BIJ12 niet worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar worden gemaakt.

Indien relevant zal GRAS Advies verspreidingsgegevens die zijn verkregen door veldinventarisaties binnen en/of rondom het projectgebied na een periode van 2 jaar openbaar maken binnen de omgeving van de NDFF.

Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend soortenonderzoek Omgevingswet en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Het is onlosmakelijk verbonden aan het verkennend onderzoek (quickscan) flora en fauna De Steenen Tafel te Arnhem (GRAS Advies, 2024). GRAS Advies adviseert, indien van toepassing, uitkomsten als verplichting vast te leggen voor de uitvoerende partij.

Gebiedskenmerken van het huidige projectgebied en een globale beschrijving van de beoogde ontwikkeling zijn opgenomen in Hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 beschrijft een beknopte samenvatting van het relevante wettelijk kader, gevolgd door de toegepaste onderzoeksmethodiek in Hoofdstuk 4. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in Hoofdstuk 5. Hier worden alle relevante soorten beschreven die mogelijk voorkomen, inclusief het effect van de beoogde ontwikkeling op deze soorten en hun functionele leefgebied. De conclusies zijn opgenomen in Hoofdstuk 6 waarin de belangrijkste resultaten, mogelijke maatregelen en vervolgstappen worden samengevat.

Reikwijdte en beperkingen

Dit aanvullend soortenonderzoek richt zich tot het in hoofdstuk 3 benoemd wettelijk kader. Informatie met betrekking tot gebiedsbescherming, houtopstanden en stikstof vallen buiten de scope van dit onderzoek.

De ecologen van GRAS Advies spannen zich maximaal in om onderzoek zo zorgvuldig mogelijk uit te voeren. Desondanks zal nooit een volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden.

GRAS Advies kan daarom geen aansprakelijkheid aanvaarden voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en/of fauna.

Momenteel bestaan er geen landelijke richtlijnen betreft de geldigheidsduur van aanvullende soortenonderzoeken. Desalniettemin kan bevoegd gezag hieraan een termijn koppelen en actuele gegevens vereisen. Doorgaans wordt een termijn van 3 jaar aanbevolen. GRAS Advies adviseert daarom de termijn van 3 jaar niet te overschrijden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en hun functioneel leefgebied leiden.

2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling

2.1 Gebiedsbeschrijving

Gegevens

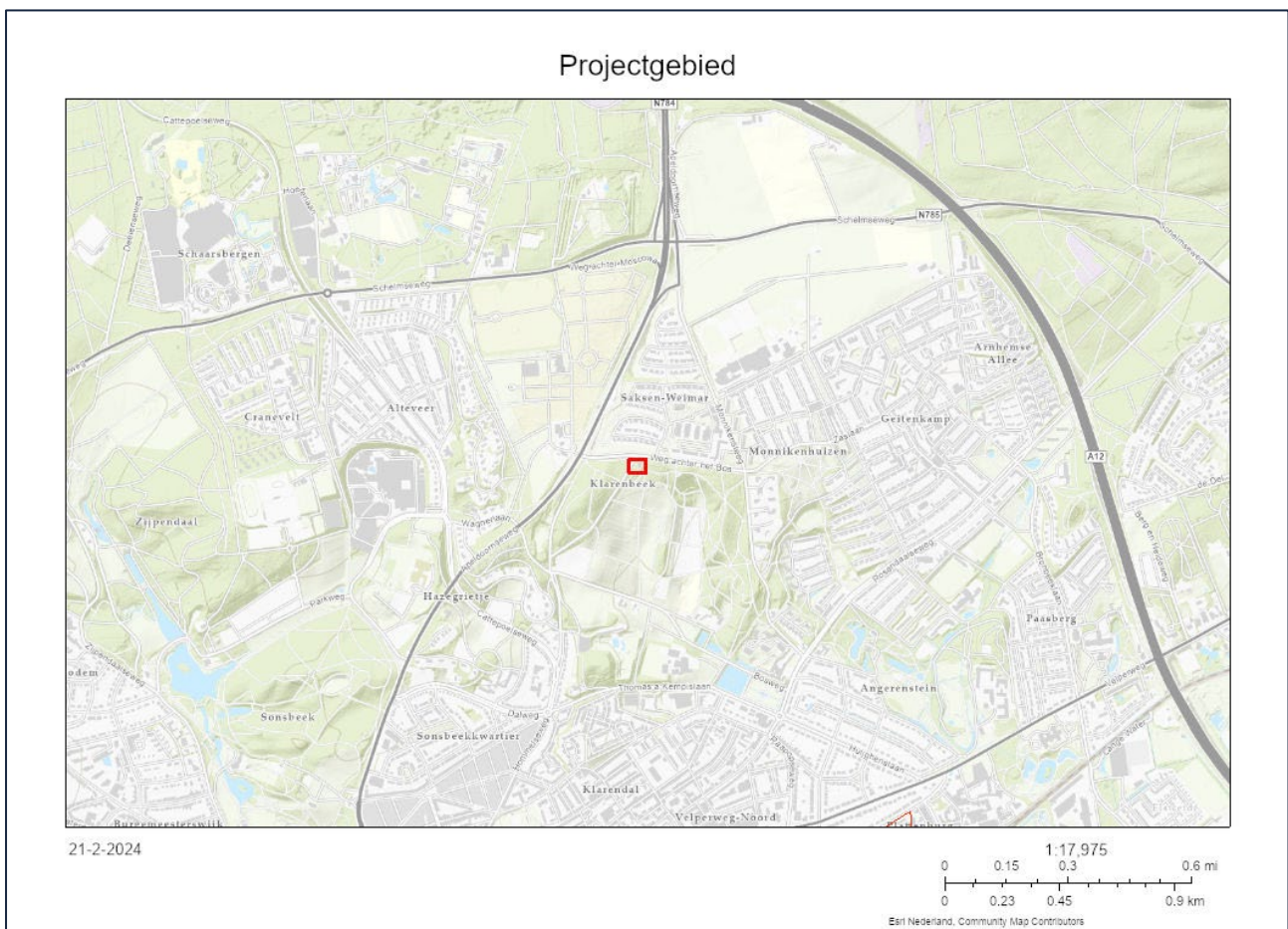
Adres: Weg naar de Steenen Tafel 1
Plaats: Arnhem
Gemeente: Arnhem
Provincie: Gelderland

Locatie en omgeving

Het projectgebied betreft het gebouw de Steenen tafel aan de Weg naar de Steenen Tafel 1 in het park Klarenbeek in Arnhem Noord. Het gebouw is een voormalige watertoren van 22.5 meter hoog. Het is gebouwd in 1926-1928 en bevat een waterreservoir, een trappenhuis en een dakterras.

Op de begane grond is restaurant de Steenen tafel gevestigd. Het gebouw ligt aan de noordkant van park Klarenbeek. Dit park heeft een glooiend en groen karakter. De directe omgeving van de watertoren is bosrijk. Enkel de toren met trappenhuis valt binnen het projectgebied. Het restaurant en de directe omgeving valt buiten het projectgebied. Aan de noordkant van het gebouw ligt de Weg achter het Bos.

Afbeelding 2.1 en 2.2. tonen de ligging van het projectgebied. Afbeelding 2.3. geeft een impressie van het projectgebied.

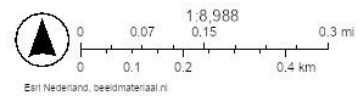
Afbeelding 2.1: Ligging van het projectgebied (rood kader).

Luchtfoto projectgebied

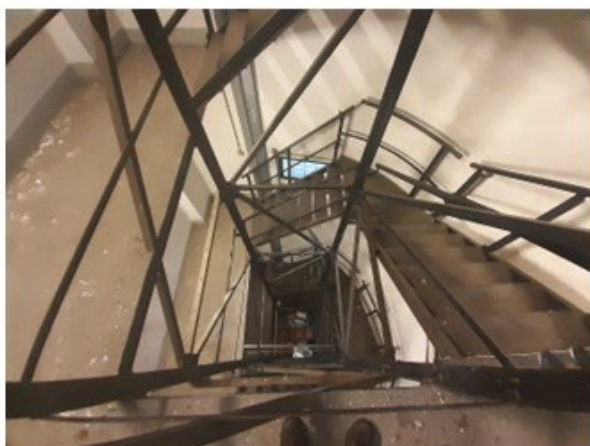
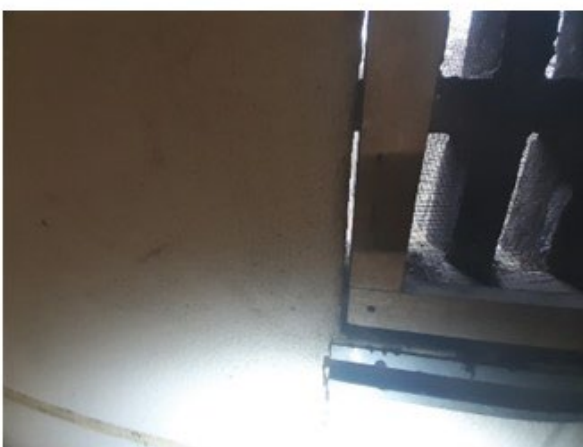

21-2-2024

Luchtfoto

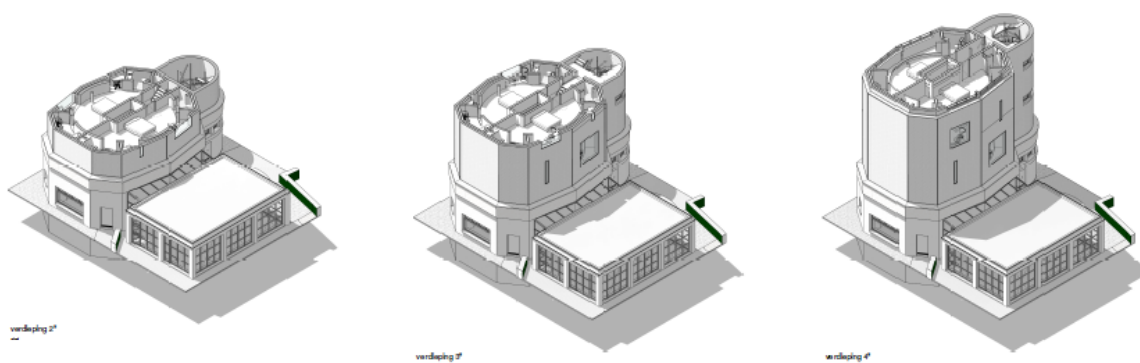
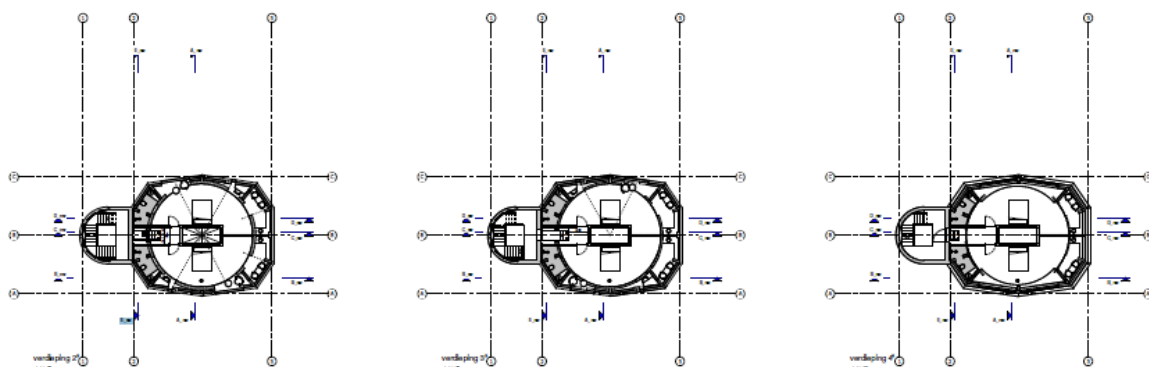
Afbeelding 2.2: Luchtfoto met begrenzing van het projectgebied (rood kader).

Afbeelding 2.3: Impressie van het projectgebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens het gebouw te renoveren en meerdere kamers voor een Bed & Breakfast te realiseren. Het betreft zowel inpassende werkzaamheden als werkzaamheden aan de buitenzijde van het gebouw. Zie afbeelding 2.4. voor een impressie van de beoogde situatie.

Naam: Tafel	Locatie: Arnhem
Opdrachtgever: Gemeente Arnhem	Opdracht: Aanvullend soortenonderzoek
Datum: 10-10-2017	Uitsluitend voor gebruik in het kader van de opdracht

Afbeelding 2.4: Impressie toekomstige situatie.

3 Wettelijk kader

Vanaf 1 januari 2024 is de omgevingswet van kracht. Deze wet ziet toe op de bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving door middel van zorgplichten. Er is een algemene zorgplicht van kracht die te allen tijde geldig is voor iedereen.

De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de fysieke leefomgeving, inclusief in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In de praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken of ongedaan maken en c) het achterwege laten van schadelijke handelingen voor de natuur.

Zorgplicht

In artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), is de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren vastgelegd. Lid 1 van het artikel luidt als volgt:

1. “Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. “alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.”

Deze zorgplicht wordt nader geconcretiseerd omdat initiatiefnemers op grond van lid 2 verplicht zijn zich ervan dienen te vergewissen dat op de locatie van de beoogde ontwikkeling, geen in het wild levende dieren van beschermde soorten of hun belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats aanwezig zijn (Bron: BIJ12, 2024).

Daarnaast zijn speciale zorgplichten vastgesteld ter bescherming van gebieden, soorten, houtopstanden en landschapselementen. Wanneer speciale zorgplichten zijn vastgesteld, gaan deze voor de algemene zorgplicht. Speciale zorgplichten kunnen op meerdere niveaus uitgewerkt zijn en staan onder meer vastgelegd in programma's (Rijksniveau), waterschapverordeningen (waterschapniveau), omgevingsvisies en aanvullende provinciale verordeningen (provinciaal niveau) en omgevingsplannen (gemeentelijk niveau).

Invasieve exoten kunnen een bedreiging vormen voor inheemse planten en dieren. Indien schadelijke exoten in het projectgebied aanwezig zijn, dienen deze bestreden te worden. Het bestrijden van invasieve exoten valt onder de algemene zorgplicht. Er kunnen ook speciale zorgplichten met nadere bestrijdingsmethoden zijn uitgewerkt.

Onderzoekverplichting en omgevingsvergunningen

Er is een onderzoekverplichting ingesteld die de initiatiefnemer verplicht om te onderzoeken of er sprake kan zijn van schadelijke handelingen voor de natuur. Als er sprake is van schadelijke handelingen dient een vergunning aangevraagd te worden via het digitaal stelsel omgevingswet (DSO).

Als er meerdere vergunningen nodig zijn kan de initiatiefnemer ervoor kiezen deze vergunningen gezamenlijk aan te vragen of allemaal los van elkaar aan te vragen. Indien er meerdere vergunningen worden aangevraagd zal het laagste overheidsorgaan de aanvraag uit het DSO behandelen. Het overheidsorgaan dat de aanvraag ontvangt kan echter, met wederzijdse instemming, de beslisbevoegdheid overdragen aan een ander overheidsorgaan.

3.1 Beschermde gebieden (artikel 2.44, lid 5 Ow):

De bescherming van gebieden is onderverdeeld in drie categorieën: Natura-2000 gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Natura 2000

Voor activiteiten die effect hebben op beschermde gebieden dient een omgevingsvergunning N2000-activiteiten te worden aangevraagd.

NNN gebieden

Voor activiteiten die effect hebben op NNN-gebieden en niet passen binnen de huidige bestemming dient een omgevingsvergunning omgevingsplan-activiteit aangevraagd te worden.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

In de provinciale omgevingsvisies en verordeningen en in de gemeentelijke omgevingsplannen kunnen bijzondere natuurgebieden en landschappen zijn aangewezen. Een voorbeeld hier van zijn beschermde kleine landschapselementen van provincie Utrecht en Landgoed Overcingel in Assen dat is aangewezen als provinciaal natuurgebied.

3.2 Houtopstanden (artikel 11.111 Bal)

De bescherming van houtopstanden is onderverdeeld in twee categorieën: binnen de vastgestelde bebouwingscontour houtkap (dit valt onder de gemeente) of buiten de bebouwingscontour houtkap. Buiten de bebouwingscontour houtkap is een houtopstand beschermd als deze uit meer dan 1000m² (10 are) bestaat of uit een rijbeplanting van 21 bomen of meer. Voor beschermde houtopstanden geldt een meldingsplicht.

3.3 Beschermde soorten

De bescherming van soorten is verdeeld in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en overige soorten. Voor activiteiten die effect hebben op beschermde soorten dient een omgevingsvergunning flora- en fauna activiteiten te worden aangevraagd (art. 5.1 ow). De specifieke zorgplichten ten aanzien van deze beschermde soorten staat beschreven in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

3.3.1 Vogelrichtlijn soorten (artikel 11.37 Bal)

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit de volgende schadelijke handelingen te verrichten:

- Artikel 11.37 lid 1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten geldt voor:
 - a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;
 - b. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
 - c. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels als bedoeld onder a; of
 - d. het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a.
- Artikel 11.37 lid 2. Het verbod geldt niet, als:
 - a. het verrichten van die activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de artikelen 9, eerste en tweede lid, en 13 van de vogelrichtlijn; of
 - b. de activiteit uitvoering geeft aan: 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.
- Artikel 11.37 lid 3. Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.

3.3.2 Habitatrichtlijn soorten (artikel 11.46 Bal)

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit de volgende schadelijke handelingen te verrichten:

- Artikel 11.46 lid 1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
 - a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;

- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
 - c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
 - d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
 - e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.
- Artikel 11.46 lid 2. Het verbod geldt niet als:
 - a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - b. de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.
- Artikel 11.46 lid 3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

3.3.3 Overige soorten (artikel 11.54 Bal)

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit de volgende schadelijke handelingen te verrichten:

- Artikel 11.54 lid 1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
 - a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
 - b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
 - c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.
- Artikel 11.54 lid 2. Het verbod geldt niet als:
 - a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
 - b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
 - c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Deze handelingen mogen alleen plaats vinden indien er geen mogelijke alternatieven zijn, indien er een dwingende reden is (wettelijk belang) en wanneer er passende maatregelen en voldoende compensatie wordt aangeboden voor de beschermde soort.

Indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode kan een vrijstelling van de vergunningplicht gelden.

3.4 Invulling van de zorgplicht

Broedende vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd en er dient zorg gedragen te worden voor broedende vogels, zodat deze niet verstoord worden en geen (nadelig) effect ondervinden van de geplande werkzaamheden. Voor vogelsoorten die ieder jaar een nieuw nest bouwen geldt dat nesten beschermd zijn zolang de broedperiode van de soort duurt. Dit houdt in dat de nesten beschermd zijn vanaf de eerste aanzet van nestbouw, tot het moment dat het laatste jong het nest verlaten heeft.

4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek wordt uitgevoerd om te beoordelen of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling een mogelijk significant negatief effect heeft op (wettelijk) beschermde plant- en diersoorten. Hiervoor is het noodzakelijk om aanwezige soorten vast te stellen en locaties van habitatfuncties te bepalen. De door GRAS Advies gehanteerde onderzoeksmethodiek is globaal onder te verdelen in 3 stappen.

4.1 Algemene onderzoeksmethode

Bureauonderzoek

Voor relevante datavisualisatie, projectinformatie en soorteninformatie is onder andere Rapportage Quickscan flora en fauna De Steenen Tafel te Arnhem, versie 1.0 (GRAS Advies, 2024) geraadpleegd. Hierbij zijn gegevens overgenomen en aanvullende informatie verzameld over:

- locaties van habitatfuncties van mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- gebiedskenmerken en mogelijke huidige ruimtelijke en ecologische veranderingen;
- soortspecifieke verspreidingsgegevens (indien van toepassing) waaronder werkgroepen, broedgegevens en verspreidingsatlassen;
- geschikte onderzoeklocaties.

Mogelijke aanwezigheid van soorten, locaties van soortspecifieke/gebonden gebiedsfuncties en de locaties waar de trefkans van de te onderzoeken soorten het hoogst zijn, worden hiermee bepaald. Aan de hand van deze gegevens zijn soortspecifieke onderzoeksmethoden vastgesteld en veldonderzoeken gepland

Veldonderzoek

Soortgerichte onderzoeken zijn in en rondom het projectgebied uitgevoerd. De door GRAS Advies gehanteerde veldonderzoeksmethodiek is (indien beschikbaar) conform aanbevolen methoden en richtlijnen, beschreven in erkende soortspecifieke kennisdocumenten en protocollen. Onderzoek vereist doorgaans meerdere veldbezoeken en onderzoeksperioden zijn veelal verbonden aan vaste perioden. GRAS Advies combineert waar mogelijk soortspecifiek onderzoek om zodoende veldbezoeken te beperken. In paragraaf 4.2 worden de soortspecifieke onderzoeksmethoden beschreven. Tabel 4.1 toont alle data en specificaties van veldbezoeken.

Tabel 4.1: Data en specificaties veldbezoeken.

Datum	Soort	Tijdstip	Aantal onderzoekers	Weersomstandigheden	Reden veldbezoek / onderzoek
17-05-2024	Vleermuizen	21:15-23:45	2	17°C, wind NW 2 Bft, bewolkt, droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
13-06-2024	Vleermuizen	21:50-00:05	2	15°C, wind ZW 1 Bft, bewolkt, droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
14-06-2024	Vleermuizen	03:10-05:25	1	13°C, wind NO 2 Bft, bewolkt, droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
21-08-2024	Vleermuizen	22:45-00:50	1	14°C, wind ZW 2 Bft, licht bewolkt, droog	Paarverblijfplaatsen
12-09-2024	Vleermuizen	21:45-00:00	1	12°C, wind NW 2 Bft, licht bewolkt, droog	Paarverblijfplaatsen

Analyse

Na afronding van veldonderzoeken worden gegevens zoals velddata, waarnemingen en bevindingen verzameld. De analyse van deze gegevens bestaat uit:

- bepalen soort en aanwezigheid;
- bepalen locaties (essentiële) habitatfuncties;
- beoordelen kenmerken van beoogde ontwikkeling (zoals duur, periode, invloedsfeer);
- beoordelen effecten beoogde ontwikkeling op aanwezige soorten en habitatfuncties;
- bepalen mogelijke gevolgen, maatregelen en (wettelijke) vervolgstappen.

GRAS Advies is een ecologisch adviesbureau en voert verkennend veldonderzoek uit volgens geldende soortprotocollen. De deskundige ecologen van GRAS Advies zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de

verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

4.2 Soortspecifieke onderzoeksmethoden

Onderstaande beschrijft de gehanteerde soortspecifieke onderzoeksmethoden. Hoofdstuk 4, Tabel 4.1 geeft een overzicht van alle veldbezoeksspecificaties.

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn. Verblijfplaatsen zijn doorgaans te vinden in holten, kieren en andere openingen in bomen of gebouwen. Vleermuizen komen bijna overal voor en prefereren gesloten tot halfopen landschap waar ze in de beschutting van opgaande elementen foerageren langs een vast netwerk van lijnvormige structuren zoals kanalen, lanen, tuinen, boomkruinen, bebouwing en waterpartijen.

Uit het verkennend onderzoek is gebleken dat de omgeving van het projectgebied geschikt is als foerageergebied van de vleermuis, gezien de bosrijke omgeving. Het pand in het projectgebied heeft meerdere scheuren in de muren wat mogelijk geschikt is als verblijfplaats.

Onderzoek wordt uitgevoerd om het aantal en de soort vast te stellen en om gebiedsfuncties (foerageergebied, vliegroute en verblijfplaats) te bepalen. Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld of het een zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf betreft. Hoofdstuk 4, tabel 4.1 toont de veldbezoeksspecificaties. De methodiek gehanteerd door GRAS Advies is conform het protocol voor vleermuisinventarisaties Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021) en de soortspecifieke kennisdocumenten van BIJ12. Het vleermuisprotocol hanteert de volgende richtlijnen:

- Een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal één 's ochtends en één in juni. Mogelijke vliegroutes en foerageergebied wordt ook tijdens deze periode vastgesteld.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken tussen 15 augustus en 1 oktober.
- Minimaal een periode van 20 dagen tussen veldonderzoeken in het voor- en najaar m.u.v. (massa)winterverblijfplaatsen. De begin- en eindtijd is in de regel tot 2 uur na zonsondergang en vanaf 2 uur voor zonsopkomst. Bij paarverblijfplaatsen is dit doorgaans vanaf 1 uur na zonsondergang of tot zonsopkomst met minimaal één bezoek rond middernacht.
- Exacte planning omtrent vleermuisonderzoek is soortspecifiek en is afgestemd op de te verwachte soorten. Indien bijzondere soorten aanwezig zijn, kan eerdergenoemde onderzoekstijd worden verlengd door eerder te starten of later te eindigen.
- Tenminste 75% van het te observeren object moet worden overzien tijdens onderzoeken die gericht zijn op habitatfuncties.

Voor het onderzoek naar vleermuizen aan de Steenen Tafel te Arnhem zijn vijf veldbezoeken afgelegd. Tijdens veldbezoeken wordt geïnventariseerd op geluid en zichtwaarnemingen en is gebruik gemaakt van Ultrasone microfoons (Echo Meter Touch 2 Pro), Pettersson D240x batdetector en/of een Anabat Scout batdetector. Ultrasone geluiden zijn hiermee hoorbaar, opneembaar en analyseerbaar.

5 Resultaten

Hoofdstuk 5 behandelt welke beschermde soorten mogelijk voorkomen in en rondom het projectgebied, welke habitatfuncties aanwezig en essentieel zijn, en wat de verwachte negatieve effecten op deze functies zijn als gevolg van de beoogde ontwikkeling. Soorten en functies zijn opgenomen op basis van het eerder uitgevoerd verkennend onderzoek (GRAS Advies, 2024). De aanwezigheid van habitatfuncties; in hoeverre deze essentieel zijn voor de aanwezige soort en het negatief effect op deze functie als gevolg van de beoogde ontwikkeling, is gebaseerd op resultaten verkregen tijdens dit onderzoek. Onderstaande paragraaf geeft de resultaten weer.

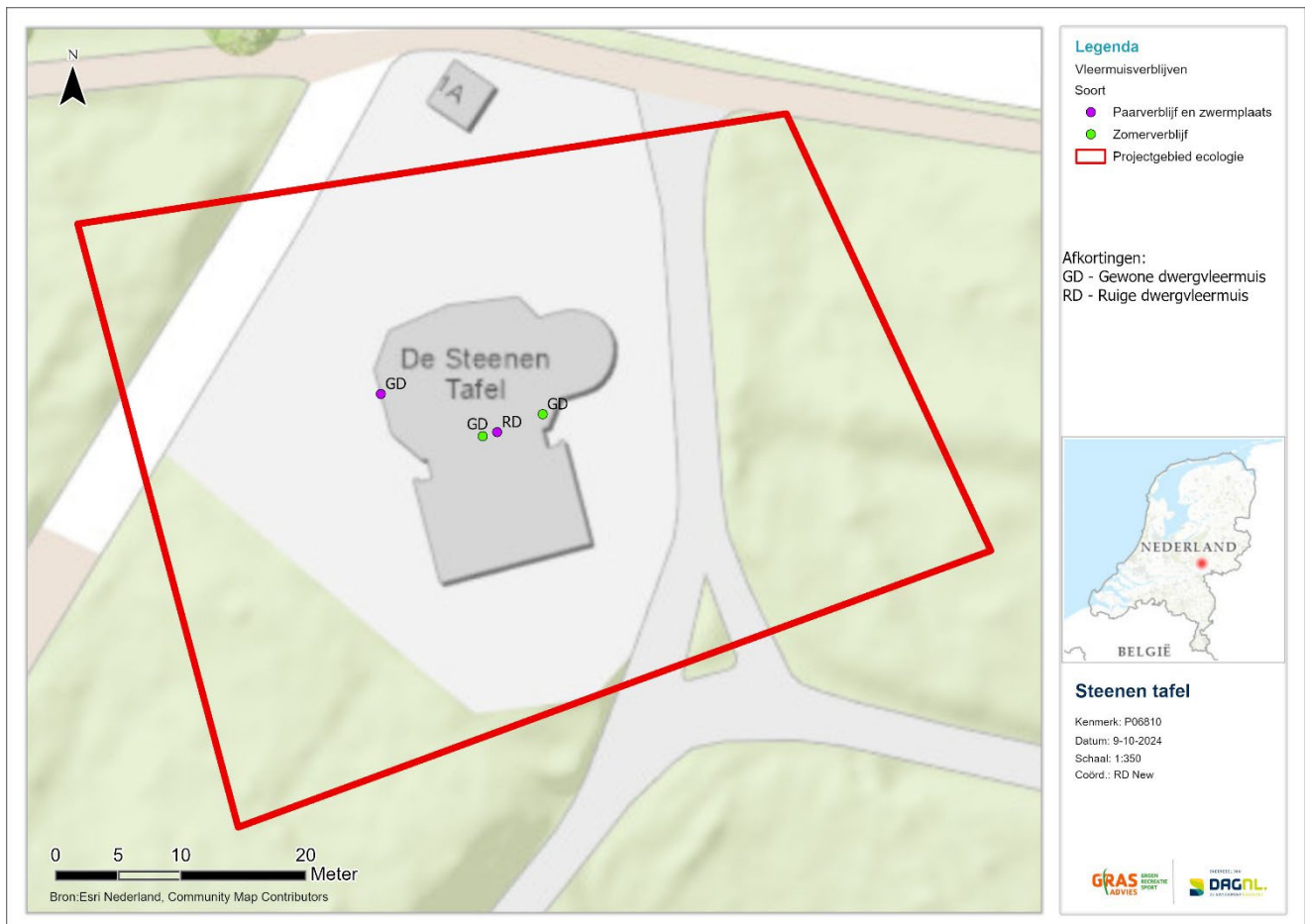
5.1 Vleermuizen

Waargenomen soorten

Tijdens de onderzoeken in het voorjaar en najaar zijn de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) waargenomen binnen het projectgebied. Bij de laatvlieger ging het enkel om foeragerende en overvliegende dieren. Bij de gewone dwergvleermuis ging het om invliegende, uitvliegende en baltende dieren en bij de ruige dwergvleermuis ging het om een baltend exemplaar. Andere vleermuissoorten zijn niet waargenomen binnen het projectgebied.

Verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele verblijfplaatsen vastgesteld. Afbeelding 5.1 toont de locaties van de verblijfplaatsen binnen het projectgebied.

Afbeelding 5.1: Locaties verblijfplaatsen vleermuizen.

Kraamverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar en zomer zijn er geen kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Het aantal in en uitvliegende vleermuizen was laag. Het ging om maximaal 2 dieren per locatie. Gezien deze lage aantallen kan de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen binnen het projectgebied worden uitgesloten.

Zomerverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar en zomer zijn er twee zomerverblijfplaatsen vastgesteld. Op 1 locatie ging het om een uitvliegende gewone dwergvleermuis en op de andere locatie ging het om een invliegende gewone dwergvleermuis. Deze verblijfplaatsen bevinden zich allebei tussen spleten in de muren. Er is in het gebouw geen spouw aanwezig. Afbeelding 5.1 toont de locaties van de zomerverblijfplaatsen.

Paarverblijfplaatsen

In het najaar is een paarverblijfplaats waargenomen van een ruige dwergvleermuis en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. De ruige dwergvleermuis zat op een vaste locatie op het gebouw en maakte baltsgeluiden. Het dier zat tegen de gevel, vlak onder een dakrand. Het is dus aannemelijk dat het paarverblijf onder deze rand aanwezig is. Op een andere locatie zijn 2 aantikkende en baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De aanwezigheid van een paarverblijf is hiermee aangetoond. Afbeelding 5.2 toont de locaties van de paarverblijfplaatsen.

Afbeelding 5.2: Locaties paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis (links) en ruige dwergvleermuis (rechts)(rode cirkels).

Verblijfplaatsen met een milde winterfunctie

Het is aannemelijk dat de aangetroffen zomer en paarverblijven ook een milde winterfunctie hebben. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuizen is uitgesloten.

Vliegroute

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar, zomer en najaar zijn enkele overvliegende vleermuizen waargenomen. Gelet op de lage aantallen en het ontbreken van een duidelijke richting, is de aanwezigheid van een vliegroute voor vleermuizen uitgesloten.

Foerageergebied

Tijdens veldbezoeken in zowel het voor, - als najaar, zijn in het projectgebied en de directe omgeving weinig foeragerende vleermuizen waargenomen. Van een essentieel foerageergebied voor vleermuizen binnen het projectgebied is zodoende geen sprake.

Effectenbeoordeling

Er zijn vier verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Deze zijn rondom het gebouw aangetroffen in de scheuren van de muren en bevinden zich binnen de invloedssfeer van de beoogde ontwikkeling. Doordat het gehele pand aan de buitenzijde wordt gerenoveerd, zullen deze verblijfplaatsen worden verstoord. De beoogde ontwikkeling heeft hierdoor een negatief effect op deze essentiële habitatfuncties van de vleermuis binnen het projectgebied.

Het gebouw in het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een aaneengesloten vliegroute voor de vleermuizen. Gezien het ontbreken van een vliegroute heeft de beoogde ontwikkeling geen negatief effect op deze essentiële functie voor de vleermuis in het projectgebied.

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een essentieel foerageergebied. Gezien de lage aantallen foeragerende vleermuizen en de ruime aanwezigheid van alternatief hoogwaardig foerageergebied in de vorm van bosschages, bomen, open velden en tuinen in de directe omgeving van het projectgebied en dat de bestaande bomen blijven staan, heeft de beoogde ontwikkeling geen negatieve gevolgen voor deze essentiële functie voor de vleermuizen in het projectgebied.

Gelet op de aanwezigheid van essentiële verblijfplaatsen binnen het projectgebied is er sprake van een negatief effect op de vleermuizen als gevolg van de beoogde ontwikkeling. Een omgevingsvergunning op basis van een flora- en fauna-activiteit is voor de uitvoering van de werkzaamheden vereist.

6 Conclusies

Op basis van de resultaten van dit aanvullend soortenonderzoek kan worden geconcludeerd dat essentiële habitatfuncties van onderstaande door de Omgevingswet beschermde soort aanwezig zijn. Deze soort is nationaal beschermd en valt onder de Habitatrichtlijn. Negatieve effecten op essentiële habitatfuncties van deze soort als gevolg van de beoogde ontwikkeling, is niet uit te sluiten. Met betrekking tot de beoogde ontwikkeling geldt voor deze soort daarom een **vergunningsplicht**.

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis

Tabel 6.1 geeft per soort aan welke essentiële habitatfuncties worden aangetast, het aantal, areaal en/of lengte dat het betreft en wat het gevolg van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling op de desbetreffende habitatfunctie is op basis van verbodsbepalingen van de Omgevingswet.

Tabel 6.1: Negatieve effecten op aanwezige essentiële habitatfuncties per soort.

Soort	Essentiële habitatfunctie	Aantal/areaal/lengte	Negatief effect
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	2	Verstoring, beschadiging en vernieling
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	1	Verstoring, beschadiging en vernieling
Ruige dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	1	Verstoring, beschadiging en vernieling

Het projectgebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied voor diverse (zang)vogels (GRAS Advies, 2024). Nesten van broedende vogels en hun omgeving zijn wettelijk beschermd en mogen niet worden verstoord. Verstoring wordt voorkomen door:

- versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, of;
- maatregelen te nemen zodat nesten geen hinder ondervinden, of
- een broedvogelinspectie en vrijgave te laten plaatsvinden vóór aanvang van desbetreffende werkzaamheden.

GRAS Advies adviseert de resultaten en conclusies voor te leggen aan het bevoegd gezag, de provincie Gelderland.

Zorgplicht

In artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), is de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren vastgelegd. Lid 1 van het artikel luidt als volgt:

1. “Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- “alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.”

Deze zorgplicht wordt nader geconcretiseerd omdat initiatiefnemers op grond van lid 2 verplicht zijn zich ervan dienen te vergewissen dat op de locatie van de beoogde ontwikkeling, geen in het wild levende dieren van beschermde soorten of hun belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats aanwezig zijn (Bron: BIJ12, 2024).

Bronnen

GRAS Advies (2024). Rapportage Quicksan flora en fauna De Steenen tafel te Arnhem. Versie 1.0. Huis-
sen.

BIJ12 (2024). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0, april 2024.

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, *Pipistrellus nathusii*, Versie 1.0, juli 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021). Vleermuisprotocol 2021, januari.
Zoogdiervereniging (2024). Wet natuurbescherming/Omgevingswet. <https://www.zoogdiervereniging.nl/Wet-Natuurbescherming/Omgevingswet>. Datum geraadpleegd: 08-10-2024

Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. December 2016.
Versie 1.3, 5p.

Nationale Databank Flora en Fauna (z.d.). <https://ndff-ecogrid.nl/> Datum geraadpleegd: 08-10-2024

Hunink, S. (2024). Lijst beschermde soorten Omgevingswet. Natuurinclusief, Borculo. 13 p. Datum geraad-
pleegd: 08-10-2024

Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescher-
ming. Versie november 2023.

Wetten.overheid.nl (2024). Omgevingswet. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037885/2024-01-01>. Datum
geraadpleegd: 08-10-2024

Interprovinciaal overleg (IPO). (2022). Natuurnetwerk Nederland (ehs). Atlas Leefomgeving.

Ministerie van Economische Zaken. (2018). Natura 2000-gebieden. Atlas Leefomgeving.

BIJ12 (2024). Juridisch Kader behorende bij de Kennisdocumenten Soortbescherming. Versie 2.0, januari
2024.